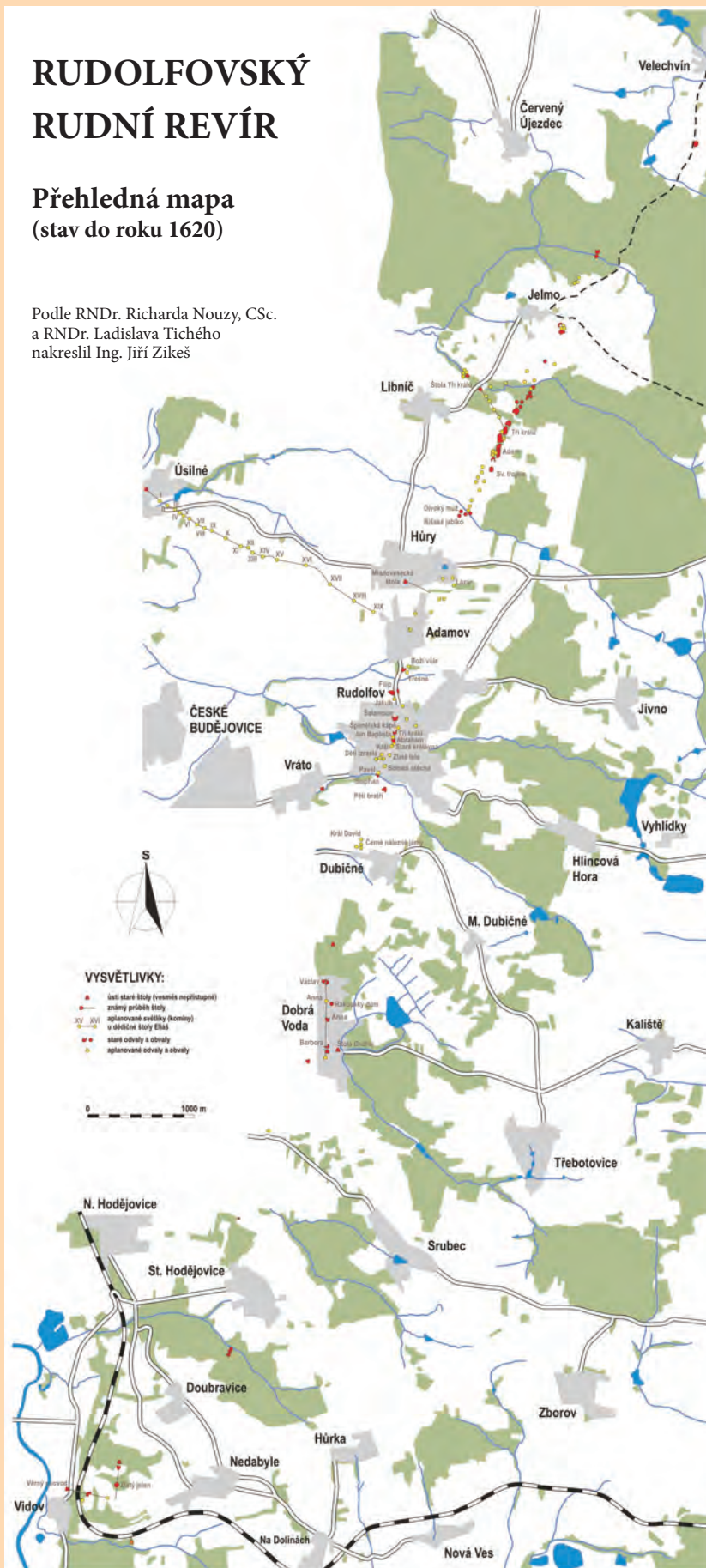

Báňská správa

RUDOLFOVSKÝ RUDNÍ REVÍR

Přehledná mapa
(stav do roku 1620)

Podle RNDr. Richarda Nouzy, CSc.
a RNDr. Ladislava Tichého
nakreslil Ing. Jiří Zikeš

Peče vrchního báňského úřadu v Rudolfově z roku 1771.
V 70. letech 18. století se Rudolfov na několik let stal sídlem
vrchního báňského úřadu přestěhovaného z Příbrami.
Kresba Miloslav Milec

Kniha vedená rudolfovským horním úřadem v letech
1562-1609, obsahuje důležité záznamy různého druhu:
opisy panovníckých instrukcí, smlouvy, předávací inventáře
horního úřadu, ale také účty, testamenty a zápisy
o pozůstalostním řízení důlních podnikatelů. Nachází se zde
mimo jiné inventář zámku Hanse Höltzla ze Sternsteinu
a inventář Pirchingerova zámku Lusteneku.
Státní okresní archiv České Budějovice

Nejstarší známé vyobrazení Perkmistrovského domu na důlní mapě přísežného Josefa Capety z roku 1738 zachytilo barokní podobu domu s mansardovou šindelovou střechou bez věže.
Geofond Kutná Hora

Rozvinuté důlní podnikání v určité oblasti vyžaduje dobrou organizaci a správu po stránce technické, ekonomické i bezpečnostní. Do začátku čtyřicátých let 16. století probíhala těžba na Budějovicku víceméně živelně, teprve roku 1541 byl ustanoven městský hormistr (perkmistr) Paul Pesl a s ním horní písař Sitko. Podléhali nejvyššímu mincmistru Království českého, který byl hlavním zeměpanským úředníkem ve věcech hornických.

Prvním královským hormistrem v Budějovicích se stal Wolf Hayndl a souběžně s ním v Rudolfově hormistr Hans Gramoser, jenž kromě odborného řízení důlní činnosti získal také rozhodující pravomoc nad nově vyrůstající hornickou osadou. Za dalšího perkmistra Morgensterna už se na správě podíleli rovněž dva přísežní a od roku 1556 ještě rychtář, dozírající na policejní záležitosti. Dalším úředníkem se stal desátník, jenž vybíral peněžní desátek, přijímal a rozdělával stříbro.

Důlní podíly evidoval protipisář. Viditelným stvrzením významu správních orgánů byla v roce 1591 výstavba tzv. „Vysokého domu“ pro královský horní úřad v Rudolfově a radnice jako sídla rychtáře a místního soudu. Na výrazném návrší nad Rudolfovem byla vztyčena šibenice, symbol hrdelního práva. Po převzetí důlního podnikání Budějovickými po roce 1620 zůstal hlavním úředníkem hormistr, ovšem více závislý na městě Budějovicích, podobně jako rychtář.

Od poslední čtvrtiny 17. století nebyl hormistrovský úřad obsazován, správu dolů pak vedl přísežný a po technické stránce šichtmistr. S nástupem státního podnikání roku 1762 byl obnoven v Rudolfově úřad královského hormistra, krátce po roce 1770 dokonce zaveden jako vrchní báňský úřad pod vedením přednosta D. Martinice, který přesídlil z Příbrami. V 1. polovině 19. století sídlil báňský úřad na Dobré Vodě. Patentem z roku 1781 vznikla na Rudolfově substitute horního soudu, jež propůjčovala a evidovala oprávnění k těžbě. Zanikla roku 1850. Místo ní zahájilo činnost báňské komisařství České Budějovice, spravující většinu území jižních Čech. V období 1872–1943 spravoval důlní záležitosti Revírní báňský úřad v Českých Budějovicích, jenž ukončil svou činnost připojením k plzeňskému úřadu.